Guidade exkursioner vid Saxån-Braån

2018

Ingegerd Ljungblom

På uppdrag av Saxån-Braåns Vattenråd

Sammanfattning

232 elever och lärare från grundskolan deltog i årets exkursioner till olika våtmarker och å-sträckor längs Saxån-Braån för att uppleva livet där och lära sig om hur man sköter åar och våtmarker idag. Totalt sett har nu ca 2800 personer deltagit i exkursionerna som startade 2010. Under exkursionerna får besökarna undersöka och uppleva livet i och kring Saxån-Braån genom håvning, vattenanalyser och övningar. De får lära känna de promenadstigar och fina exkursionsmål som finns längs ån. Genom att jämföra hur ån såg ut för 200 år sedan jämfört med nu får de en förståelse för landskapets förändring och vad detta fått för följder för vattenkvalitét, landskapets vattenhållande förmåga och biologisk mångfald. En ökad kunskap om detta ger en ökad förståelse för de åtgärder som görs idag.

Hälften av besökarna för- eller efterarbetade exkursionen med material som finns på internet via Rååns Vattenråds hemsida. Turerna i år gick till Dösjebro, Trollenäs och Marieholm. Grupperna uppmuntras att ta sig ut kollektivt till Saxån-Braån. Två tredjedelar gjorde det – övriga hyrde buss för att komma ut. Klasser från alla kommuner i avrinningsområdet har deltagit. Under åren har också lärargrupper kommit för fortbildning. Se bilaga för lista över vilka skolor som har deltagit.

Genom mera kunskap ökar intresset och förståelsen för att bevara och sköta åar och våtmarker. När kunskapen om detta ökar i samhället så ökar också förståelsen för att genomföra åtgärder. ”Det är viktigt att resurser avsätts för information som ger ökad insikt och engagemang i samhället om varför olika vattenvårdande åtgärder behövs.” (Miljötillståndet i Skåne, temanummer Vatten, 2005)

Vattenskorpioner, sländlarver,posthornssnäckor och liten vattensalamander…hur lever djuren? Hur är de beroende av varandra i näringsvävar?

Hur mycket nitrat finns det i den anlagda dammen respektive ån? Vad har hänt med vattnet sedan det passerat dammen?

Kort beskriver vad arter som lever vid och i ån behöver för att trivas - fladdermöss, öring, kungsfiskare, grodor…hur kan vi göra miljön bättre för dem här?

f

Klass från Teckomatorp besöker Vallarna, ett f d förorenat område som gjorts om till ett natur- och friluftsområde.

Var kan vi hitta mer material om historik kring åar? Länkar tips på fördjupningsmaterial delas ut.

Ryggsimmare har med sig en luftbubbla ner under ytan för att kunna andas. De kan flyga iväg från sin damm om de inte trivs!

.

Bakgrund

Under de senaste 200 åren har stora förändringar skett i landskapet i Skåne. Förändringar i jordbruket och djurhållningen har gjort att arealen slåttrade marker och naturbetesmarker har minskat betydligt. För att vinna åkermark har många våtmarker och mängder av småbäckar dikats ut och lagts ner i rör under marken. Åar har rätats ut och sjöar sänkts. Detta har minskat landskapets vattenhållande förmåga och orsakat både översvämningar och torka. De naturliga processer som tidigare renat vattnet har till stor del satts ur spel, vilket har orsakat övergödningsproblem. Den biologiska mångfalden har minskat till följd av förändringarna.

Saxån-Braåns Vattenråd är ett samarbetsorgan för de nämnder som har ansvar för miljö- och naturvårdsfrågorna i kommunerna inom Saxån-Braåns avrinningsområde. Vattenrådet arbetar med ån och dess omgivningar ur ett hälso-, miljö-, naturvårds- och naturresursperspektiv samt verkar för att de nationella, regionala och lokala miljömålen som berörs blir uppfyllda. Som exempel kan nämnas anläggande av ett 60-tal dammar, återmeandring av åsträckor, utökning av arealen betesmark och slåttrade marker invid ån, rekreationsåtgärder och åtgärder för fisk.

Exkursionerna

Under exkursionerna får besökarna undersöka och uppleva livet i och kring Saxån-Braån genom håvning, vattenanalyser och övningar. De får lära känna de promenadstigar och fina exkursionsmål som finns längs ån. Genom att jämföra hur ån såg ut för 200 år sedan jämfört med nu får de en förståelse för landskapets förändring och vad detta fått för följder för vattenkvalitét, landskapets vattenhållande förmåga och biologisk mångfald. Vi mäter nitrat i ån och i dammen för att se hur det påverkar vattenkvaliteten att anlägga dammar. Vi jobbar med näringskedjor och djur som lever i och kring ån som fladdermöss, grodor, kungsfiskare och öring. Deltagarna får se broschyrer och informationsmaterial som vattenrådet har gjort om andra vandringsstigar och om vattenvård.

Förhoppningen är att detta i förlängningen kan ge ökat engagemang hos allmänheten och underlätta vid framtida vattenvårdande åtgärder. Turerna går i linje med Länsstyrelsens riktlinjer att resurser behöver avsättas för information som ger ökad insikt och engagemang i samhället om varför olika vattenvårdande åtgärder behövs.

Hur var det att leva här i Marieholm för 200 år sedan? Varför började man dika ut? Vad har det fått för följder idag?

Elever vid en våtmark på åkermark i Marieholm.

232 personer har besökt Saxån-Braån under årets turer. Totalt har 2794 personer besökt ån på exkursioner sedan 2010 då turerna började. Se ålderfördelningen på besökarna genom åren nedan.

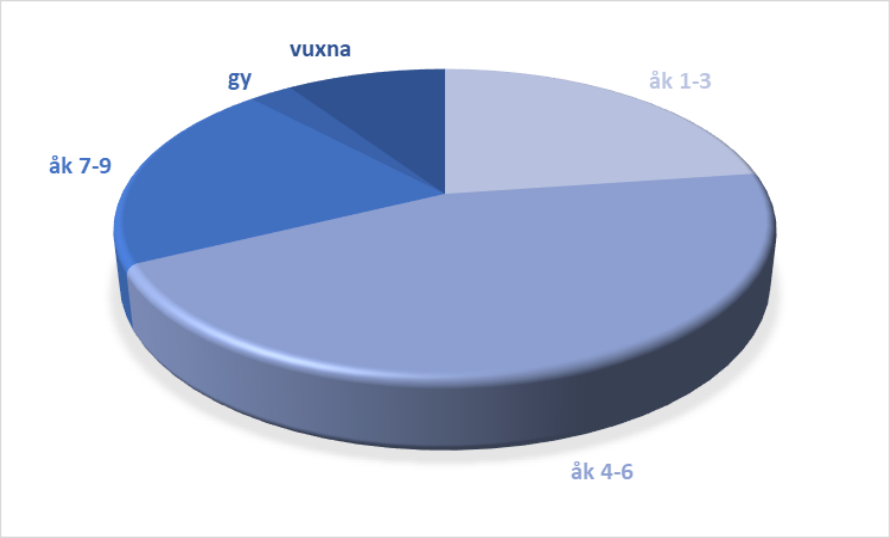

Deltagande skolor

Kursivt= deltagit i Saxån-Braåns Vattenråds regi
Ej kursivt=deltagit i Rååns Vattenråds regi

Eslöv:
Bergagymnasiet (*2013, 2016*)
Ekenässkolan (*2017*)
Eslövs montessori (*2017*)
Karl Oscarsskolan (*2015*)
Källebergaskolan (*2016, 2017*)
Marieskolan (*2010*)
Norrevångsskolan (*2011, 2012, 2013, 2015*)
Sallerupsskolan (*2013, 2014, 2018*)
Stehagsskolan (*2011*)
Västra skolan (*2011*)
Östra skolan (*2014, 2017*)

Kävlinge:
Annelundsskolan (*2011, 2012, 2014, 2015*)
Dösjebroskolan (*2010, 2011, 2014, 2015*)
Olympiaskolan (*2012*)
Tolvåkersskolan (*2013, 2016, 2017, 2018*)

Landskrona:
Albanoskolan (2009, 2012, 2018)
Alleskolan (*2011*, 2012, *2013,* 2014, 2015, 2017)
Allvar Gullstrandsgymnasiet (2003, 2004, 2005, 2011, 2017)
Asmundtorps skola (2007, 2009, *2010*, *2011, 2015)*
Barsebäcks montessori (*2011*)
Dammhagsskolan (2011, *2012*, 2013, 2016)
Glumslövs skola (2009, 2010, *2011*, 2011, 2012, *2012*, 2013, 2016, 2017, 2018)
Gymnasiesärskolan (2014)
Härslövs skola (2011, 2017, 2018)
Junior College (2011)
Justus Tranchellgymnasiet (2009)
Parkskolan (2009)
Pilängsskolan (2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2016, 2018)
Sandåkersskolan (2007, *2010*, *2012*, 2013, 2015, *2017*, 2017)
Selma Lagerlöfs gymnasiesärskola (2015, 2016)
Seminarieskolan (2012, 2013, 2014, *2015*, 2016, 2017, *2017,* 2018)
Säbyholms montessoriskola (2004, 2005, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, *2014,* 2016, 2018)
Nya seminarieskolan (2014, 2015)
Västervångsskolan (2010, 2012, 2014, 2015, *2016*, 2016, 2017, *2018*, 2018)

Svalöv:
Billeshögsskolan (2007, *2010*)
Centralskolan (2007, 2008)
Linåkerskolan (*2011*)
Lunnaskolan (2004, 2005, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2014, 2015, 2016)
Månsaboskolan (*2010*)
Midgårds skola (2013)
Parkskolan (2009, 2010, *2011*, *2012, 2013, 2014*)
Svalövs gymnasie (2003, 2007, 2011, 2012, *2012*, 2013, 2014, 2015, 2016, *2018*)
Svalövs gymnasiesärskola (2011, *2013*)
Svalövs montessori (*2011, 2014, 2015,* 2015, 2016, *2016*, *2017,* 2018, *2018*)

För frågor om exkursionerna kontakta Therése Ehrnstén therese.ehrnsten@gmail.com eller Ingegerd Ljungblom, naturifokus@gmail.com , http://www.naturifokus.se